

Hoge Raad voor de Werkgelegenheid

Verlag 2020

WELKE POSITIE HEBBEN DE LAAGGESCHOOLDEN OP DE ARBEIDSMARKT IN BELGIË?

Steven Vanackere
Ondervoorzitter van de Raad

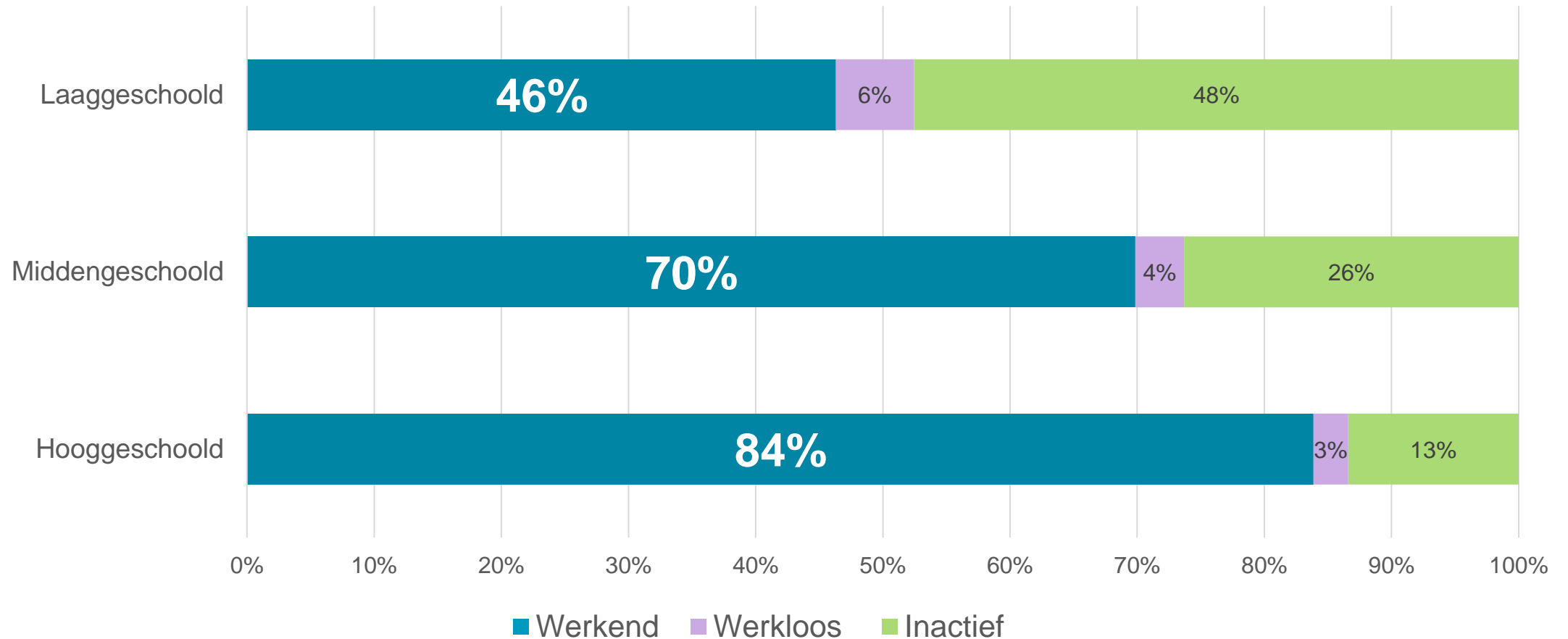
Persconferentie 24 februari 2021

<https://hrw.belgie.be/nl>

<https://cse.belgique.be/fr>

De laaggeschoolden zijn de grote afwezigen in de werkgelegenheid

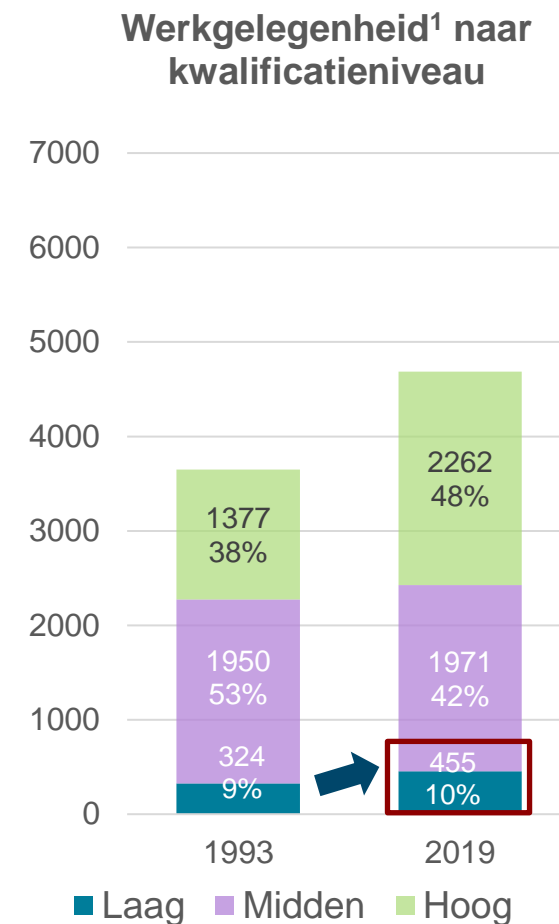
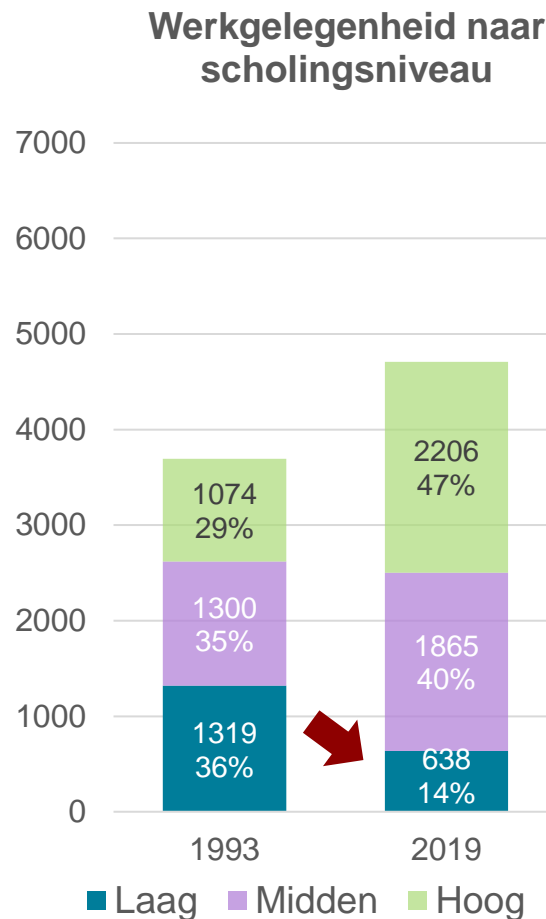
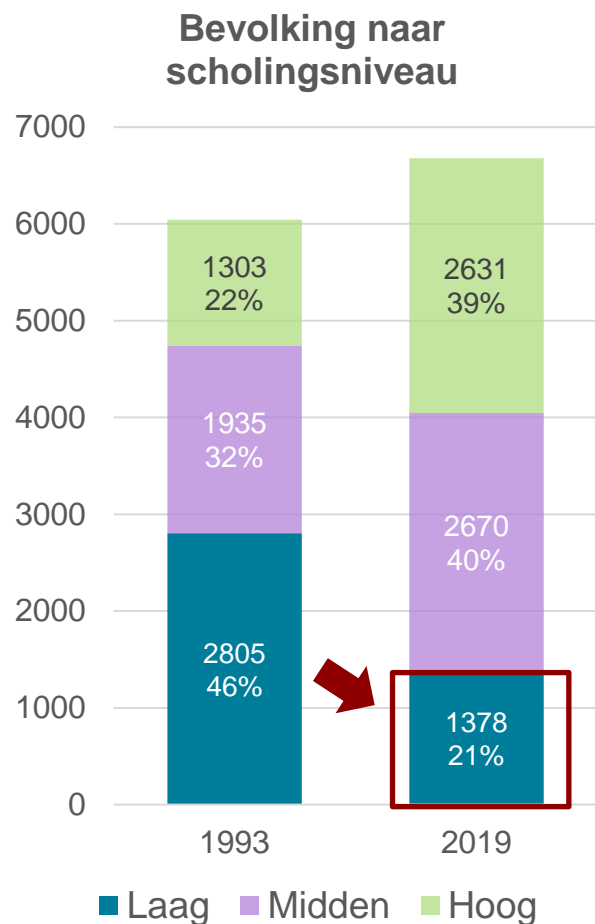
(20- tot 64-jarigen naar scholingsniveau volgens socio-economisch status, in % van het overeenstemmende totaal, 2019)

Bron: Statbel.

Tendensen: stijging van het gemiddelde scholingsniveau en polarisatie van de werkgelegenheid

(bevolking en werkgelegenheid naar scholings- en kwalificatieniveau, 20- tot 64-jarigen in duizenden personen en in % van het respectieve totaal)

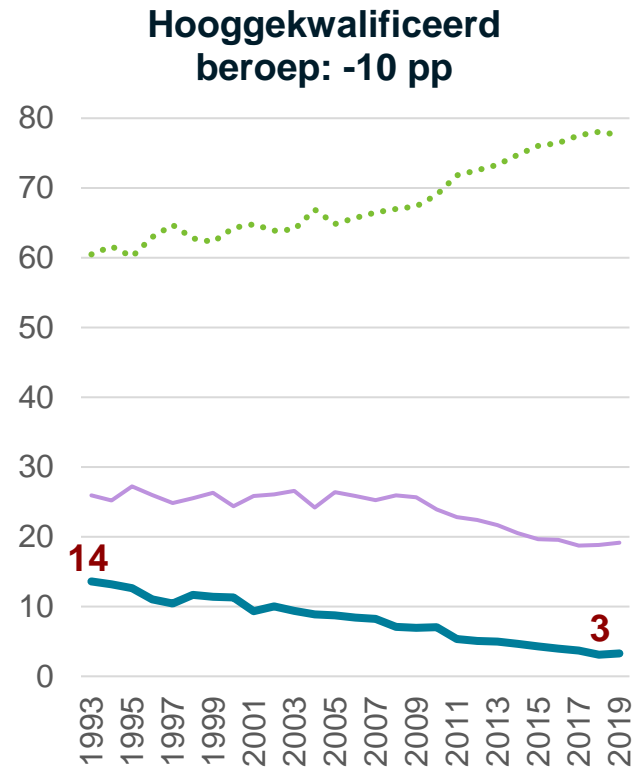
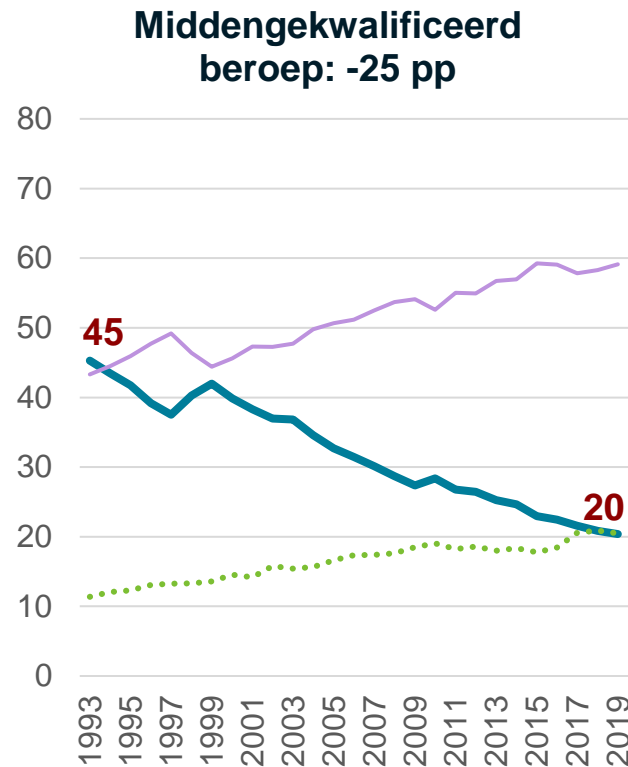
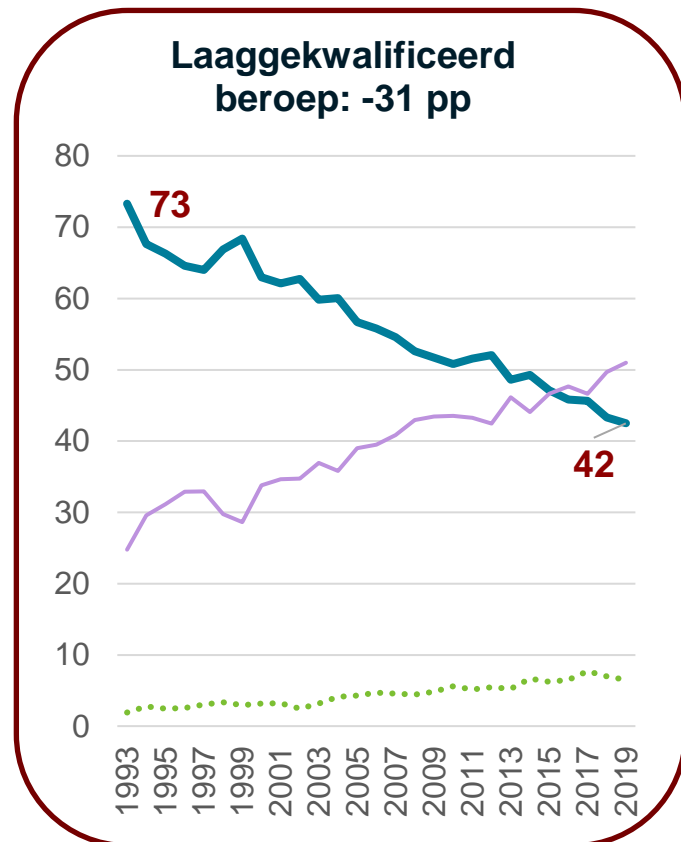

Bron: Eurostat.

¹ Ongerekend militaire functies.

Daling van het percentage laaggeschoolden in laaggekwalificeerde banen maar ook in andere functies

(verloop van de werkgelegenheid naar kwalificatieniveau volgens het scholingsniveau, in % van het overeenstemmende totaal)

— Laaggeschoold

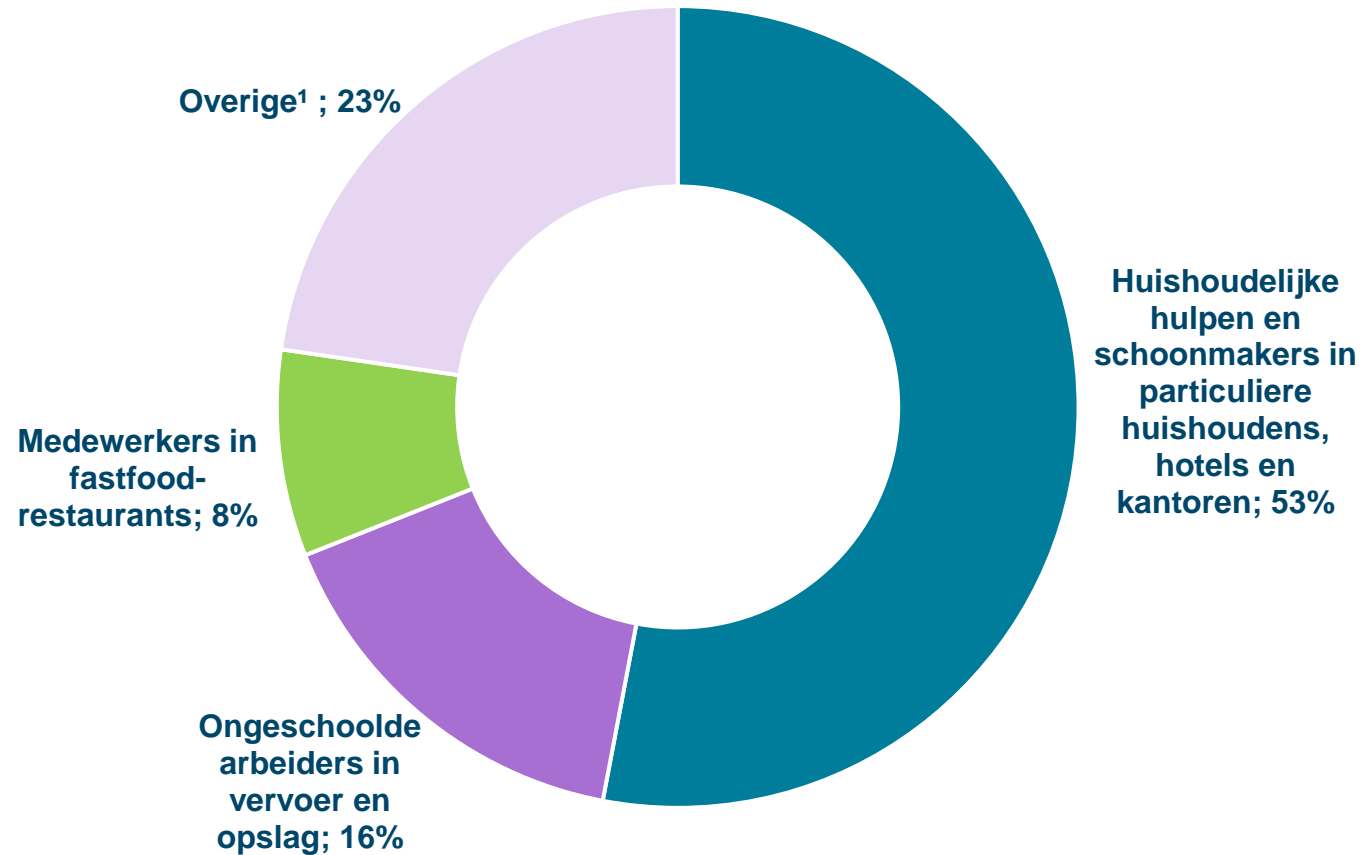
— Middengeschoold

..... Hooggeschoold

Welke banen zijn laaggekwalificeerd ?

(in % van het totale aantal elementaire of laaggekwalificeerde functies, periode 2017-2019)

Wie oefent ze uit ?

Vrouwen, ondanks een hoger scholingsniveau

Niet-Europeanen, met inbegrip van hooggeschoolden

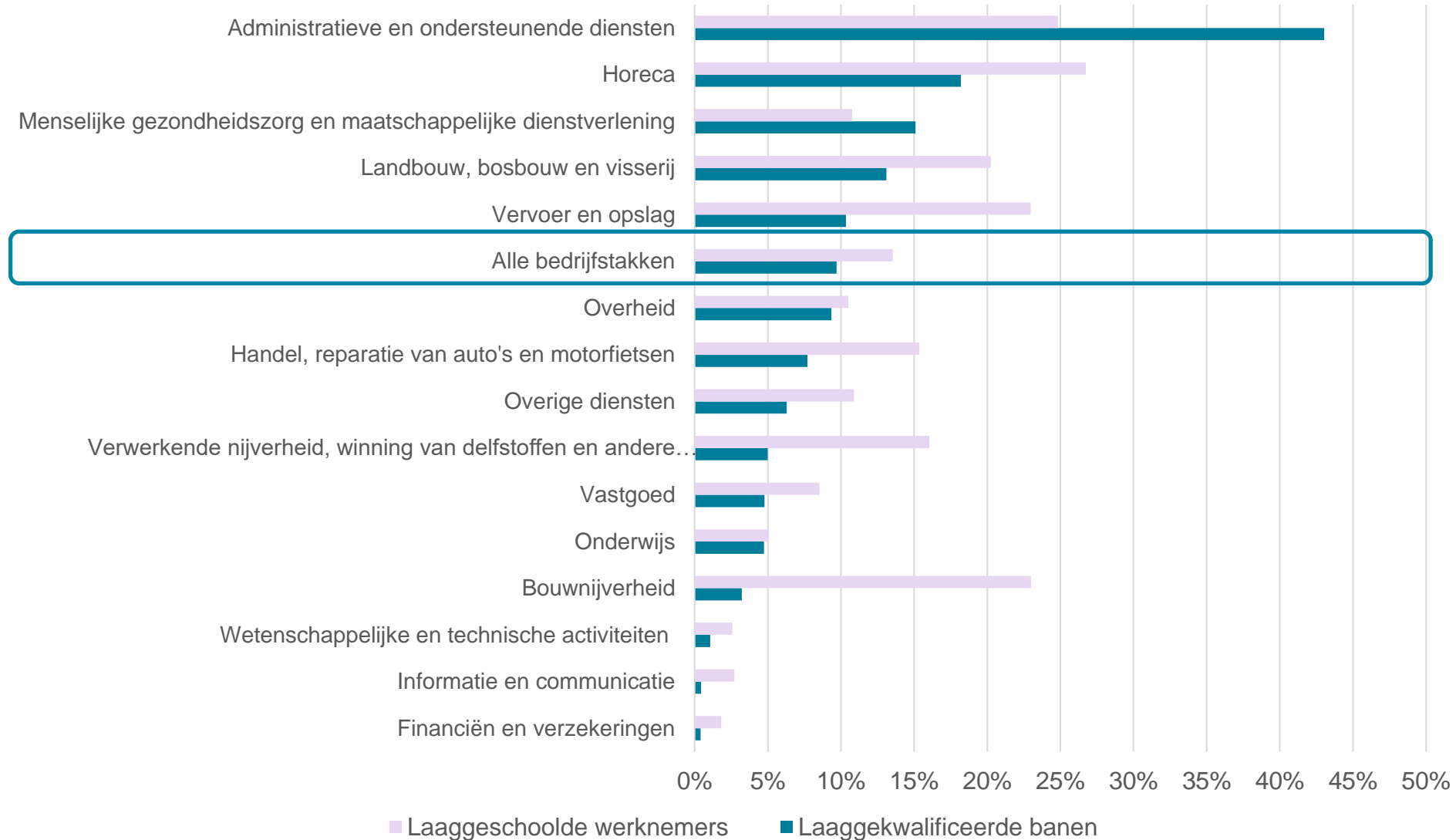
Uiteraard hoofdzakelijk laaggeschoolden

Bron: Steunpunt Werk.

¹ Beroepen met een aandeel van 4 % of lager in het totale aantal elementaire functies, bijvoorbeeld ongeschoolde arbeiders in de landbouw of de industrie en vuilnisophalers en -verwerkers.

Het percentage laaggekwalificeerde banen hangt sterk af van de bedrijfstak

(in % van de totale werkgelegenheid van de bedrijfstak, 2019)

Bron: Statbel.

Laaggekwalificeerde banen hebben relatief minder gunstige kenmerken

Tijdelijke arbeidsovereenkomsten

- komen vaker voor
- voor kortere periodes

Deeltijdwerk

- komt meer voor
- vaker onvrijwillig

Werkroosters

- minder autonomie
- meer onderbroken werktijden
- minder telewerk

Welke toekomst hebben laaggeschoolden op de arbeidsmarkt ?

Afname van de werkgelegenheidskansen tegen 2030

Ongunstige ontwikkeling van het loon en het type van arbeidsovereenkomst

Toegenomen concurrentie van midden-geschoolden voor de elementaire functies

Tal van functies zijn toegankelijk zonder bijzondere vaardigheden of via een korte opleiding

Waakzaam zijn voor de problematiek van overkwalificatie

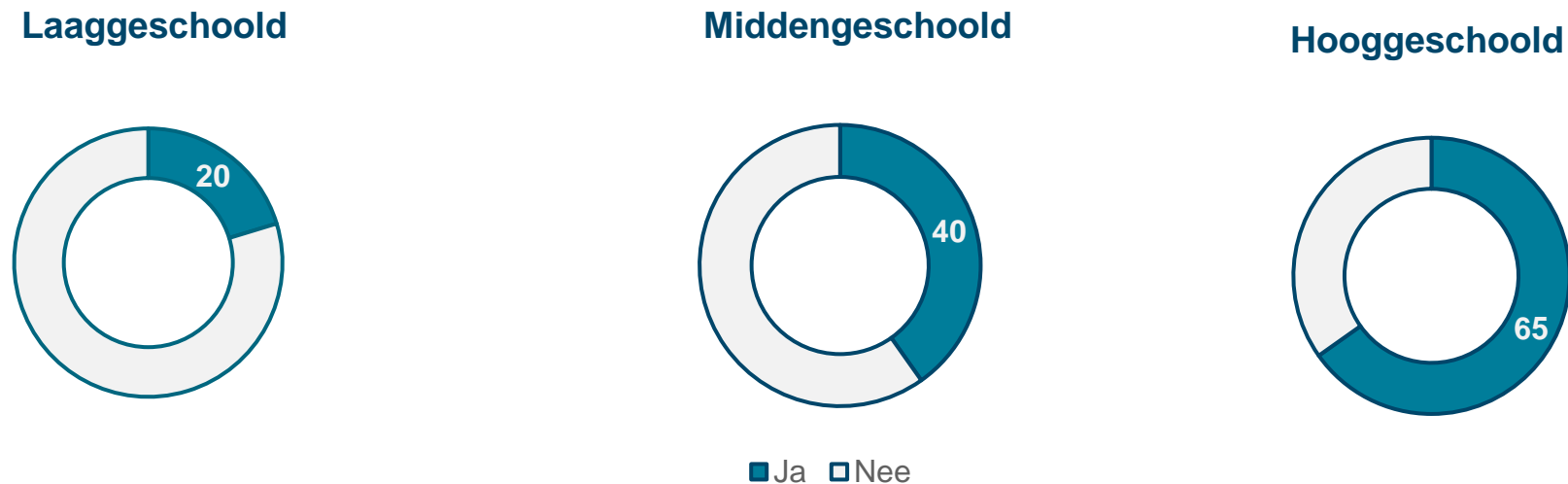
Bronnen: OESO, HRW.

Opleiding is het essentiële instrument om een duurzame en kwalitatieve inschakeling op de arbeidsmarkt te bevorderen

Maar ...

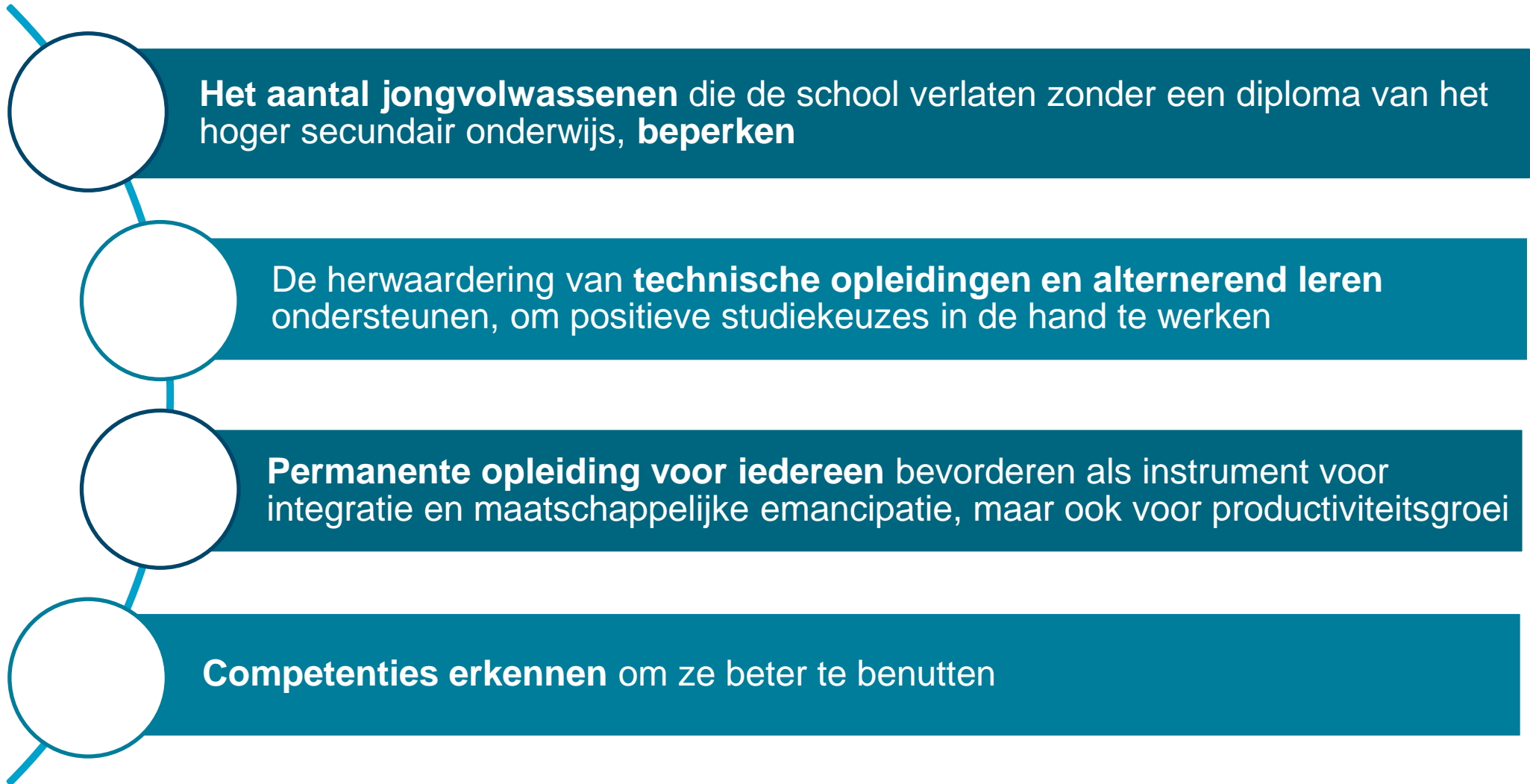
- Het onderwijssysteem bestendigt de socio-economische ongelijkheden
- Laaggeschoolden nemen weinig deel aan permanente opleiding

Deelname aan opleiding, in %, tijdens de laatste 12 maanden, 2016.

Bron: Eurostat.

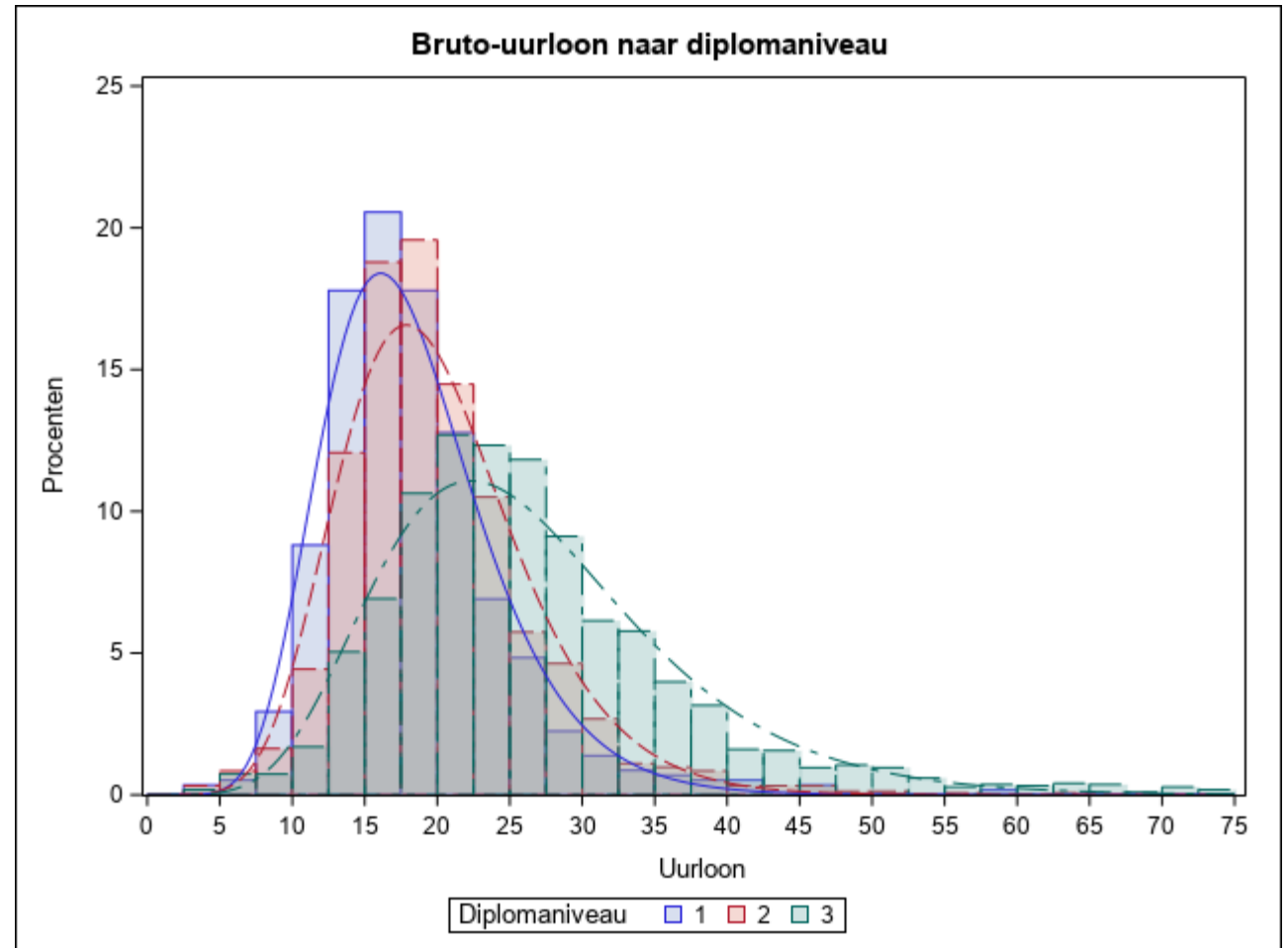
Investeren in levenslang leren:

Lagere gemiddelde lonen en een minder grote spreiding voor laaggeschoolde werknemers

Zuiver effect van het diploma ten opzichte van een laaggeschoolde werknemer¹

- Middengeschoold 7 %
 - Hooggeschoold 31 %
-

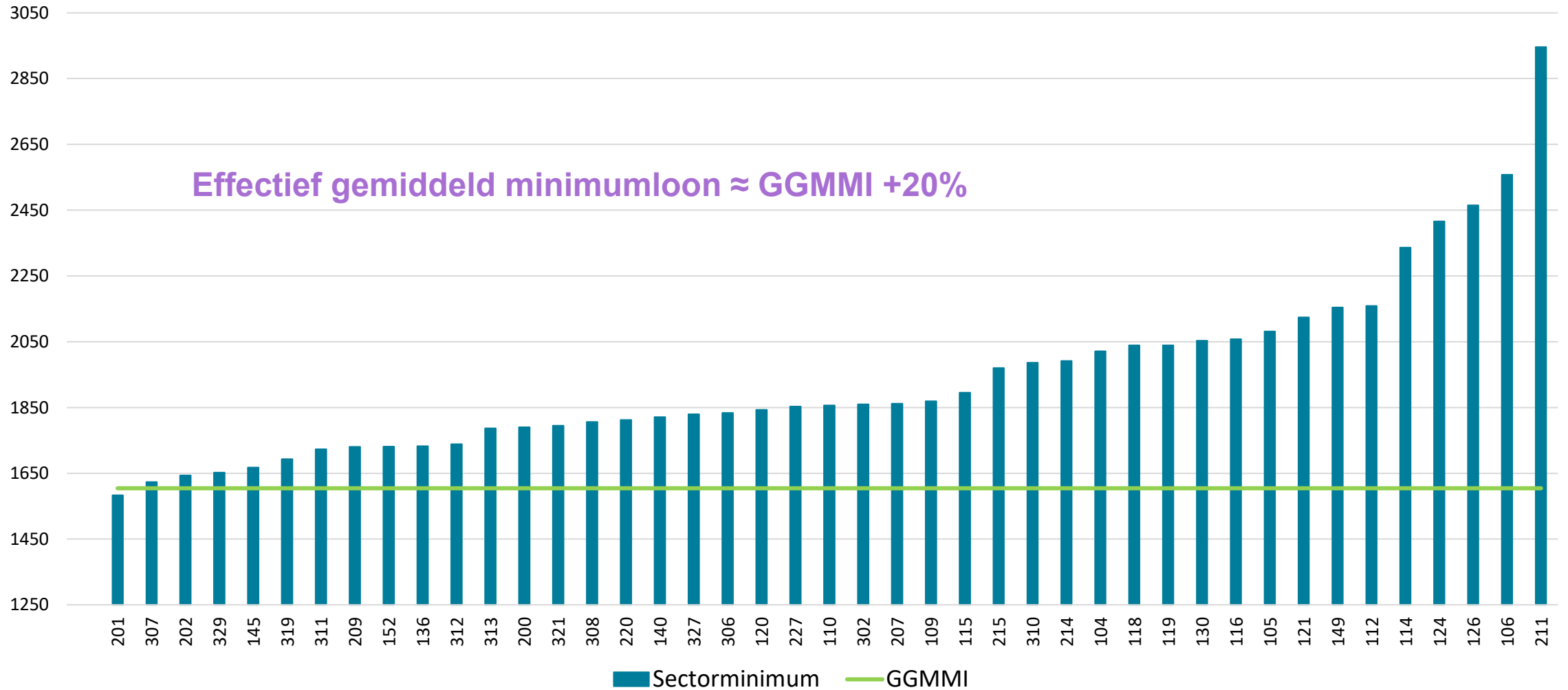

Bron: SILC 2018, ongewogen gegevens.

¹ Het model controleert voor de andere verschillen, zoals het geslacht, de ervaring, de bedrijfstak, het beroep, enz.

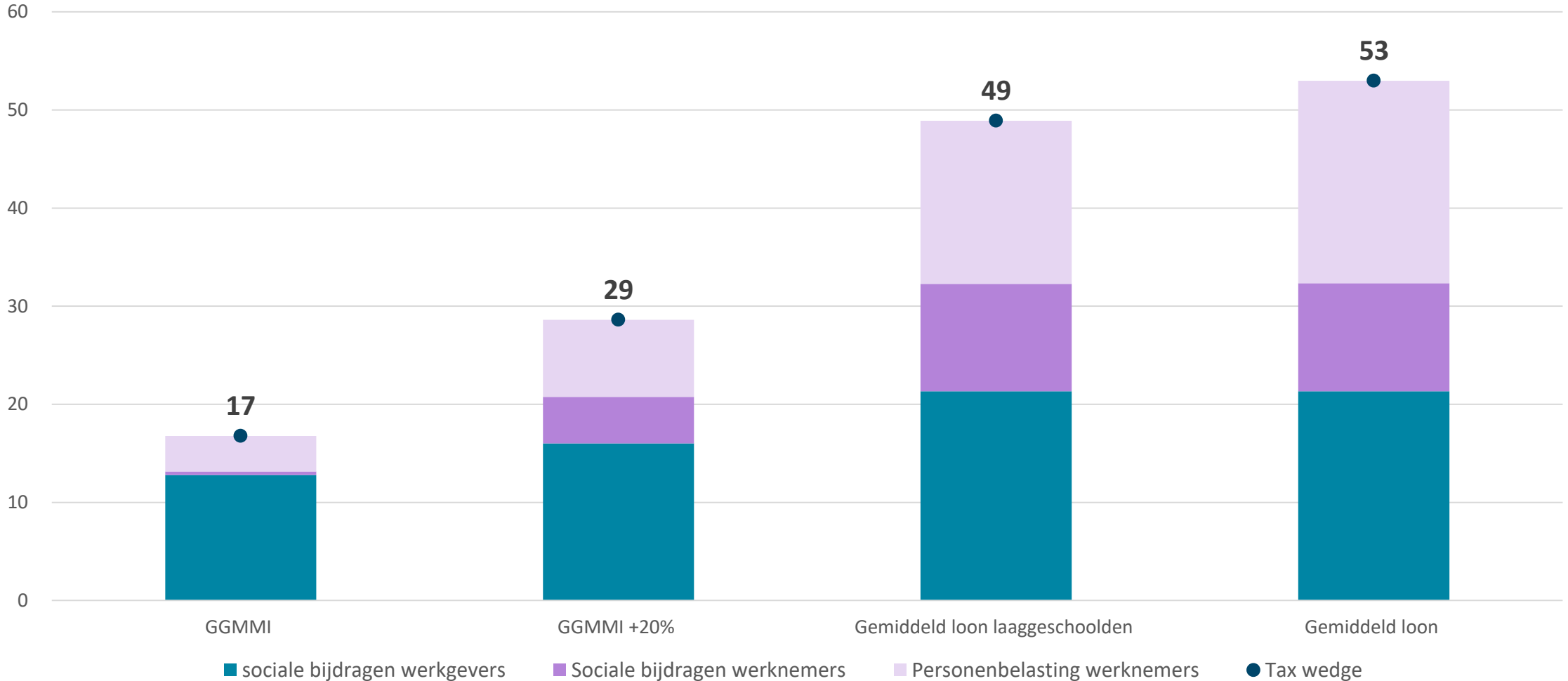
Het gewaarborgd gemiddeld minimum maandinkomen vormt de ondergrens voor de lonen... maar het sectoraal minimumloon is relevanter

(in euro, per paritair comité, eerste kwartaal 2020)

Bron: HIVA.

Het verschil tussen het nettoloon en de totale loonkost (de belastingwig) loopt snel op in België en blijft hoog in internationale context ondanks een daling dankzij de taxshift (belastingwig¹ voor 2019, in % van de totale loonkost)

Bronnen: FOD Financiën, NAR, OESO, Practicali, RSZ administratieve instructies 2019-Q4, Statbel, berekeningen NBB.

¹ Simulatie voor een alleenstaande bediende zonder kinderen ten laste die voltijds werkt in een onderneming met meer dan 20 werknemers en in het Vlaams Gewest woont.

Loonkosten voor de laaggeschoolden verlagen en jobcreatie aanmoedigen

De (para)fiscaliteit biedt de overheden een krachtig instrument voor actie

Essentieel om weinig productieve functies economisch rendabel te maken maar hebben een hoge budgettaire kost
=> een globale kosten-batenanalyse is noodzakelijk

Efficiënte maatregelen berusten op:

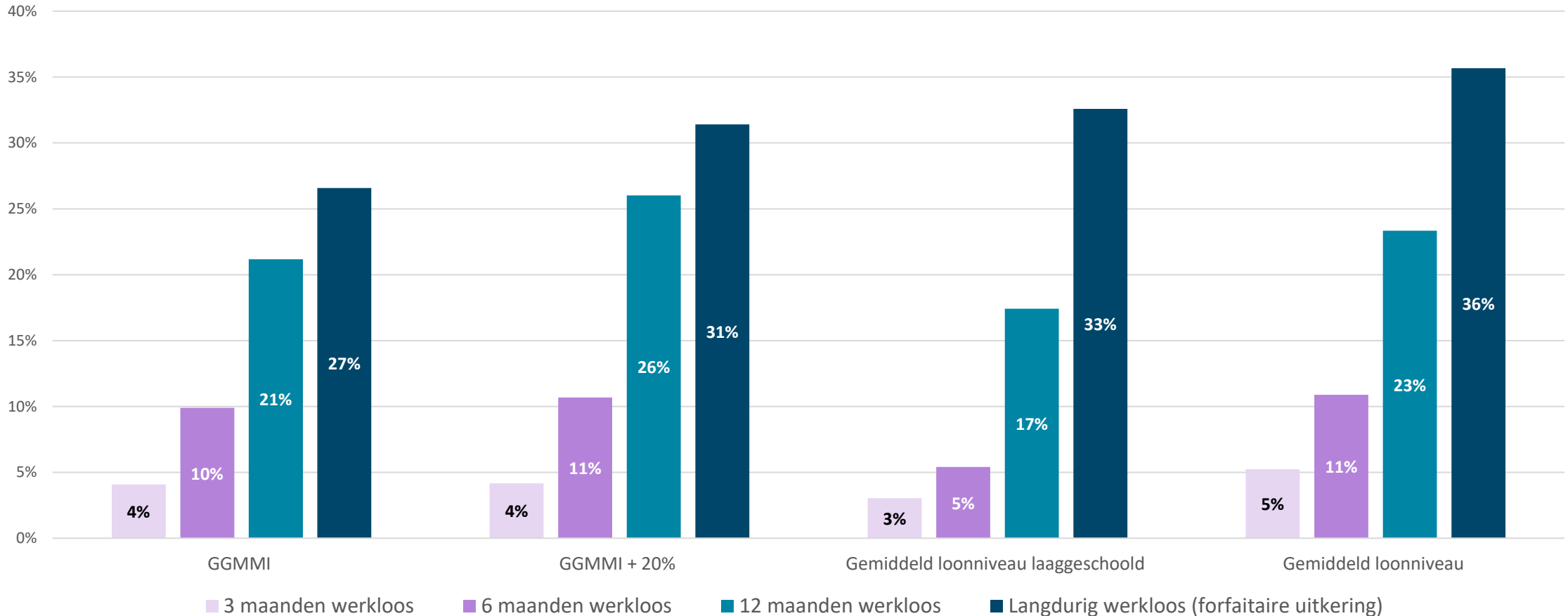
- een significante impact op de doelgroep
- duidelijke en verifieerbare criteria om ze automatisch te kunnen toekennen
- een tijdsprofiel dat strookt met de doelstelling van duurzame inschakeling

Belangrijke rol van de niet-marktsector (overheidsdiensten en sociale economie) om arbeidskansen te bieden aan kwetsbare personen door in te spelen op maatschappelijke behoeften

Is het financieel interessant een laagbetaalde baan te aanvaarden ?

De financiële stimulans om een job te aanvaarden verhoogt naarmate de degressiviteit van de werkloosheidsuitkering zijn volle effect heeft gehad

(verschil in netto-inkomen op jaarbasis in %, simulatie voor 2019 voor een alleenstaande zonder kinderen ten laste)

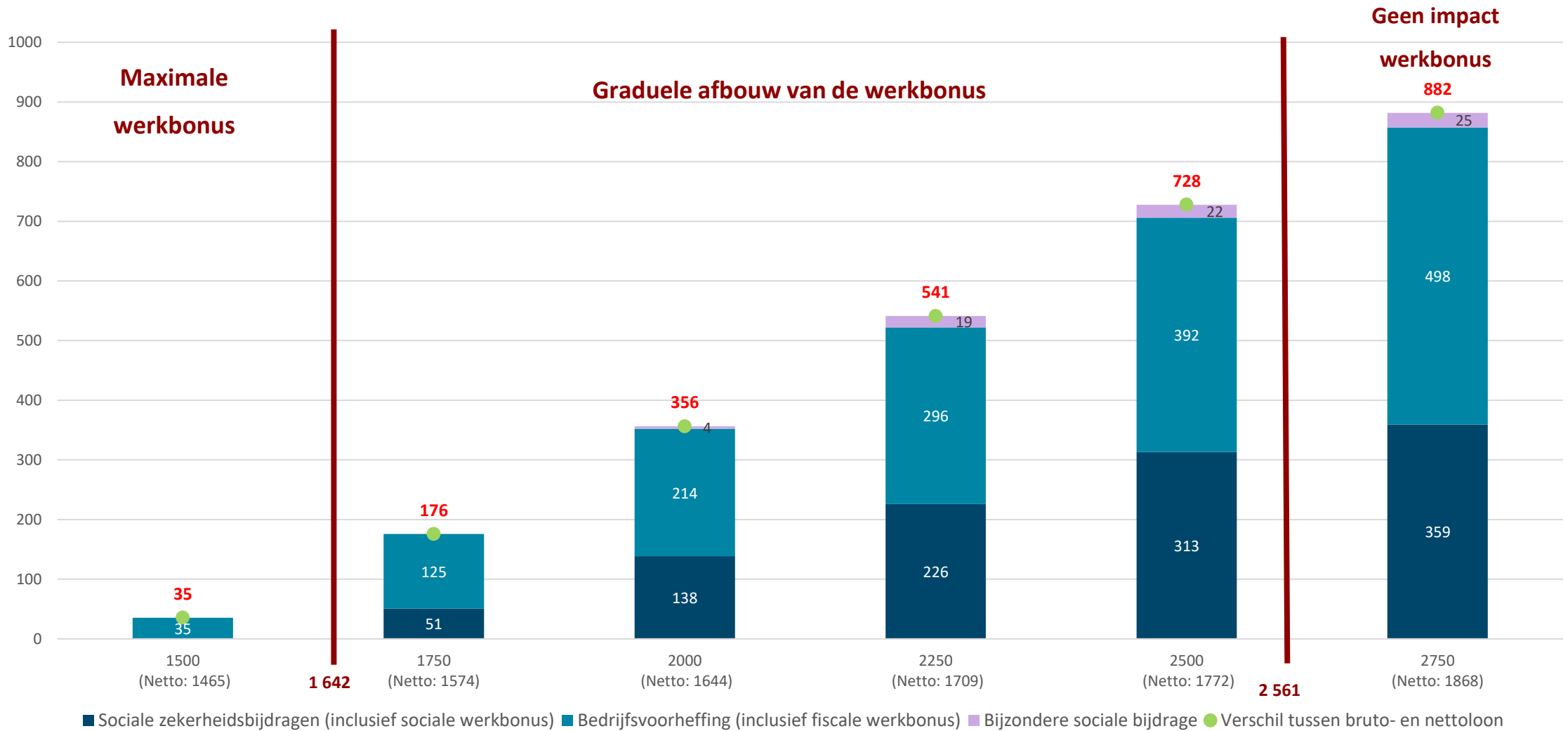

Bronnen: FOD Financiën, NAR, Practicali, RSZ administratieve instructies 2019-Q4, Statbel, berekeningen NBB.

Op basis van een vereenvoudigde berekening voor de personenbelasting (aanslagjaar 2020). Het laatste verdiende loon, nodig voor de bepaling van het niveau van de werkloosheidsuitkering, en het loon bij een nieuwe job zijn telkens gelijk aan het geselecteerde loonniveau. Er wordt rekening gehouden met het vakantiegeld (betrekking op jaar t-1) en een eindejaarspremie (die geprorateerd wordt in functie van het aantal maanden werkloosheid).

De werkbonus verlaagt de parafiscale lasten voor de laagste lonen maar de impact verdwijnt snel waardoor het risico op een lage loonval toeneemt...

(verschil tussen bruto- en nettomaandloon in euro, 2019, voor een alleenstaande zonder kinderen ten laste)

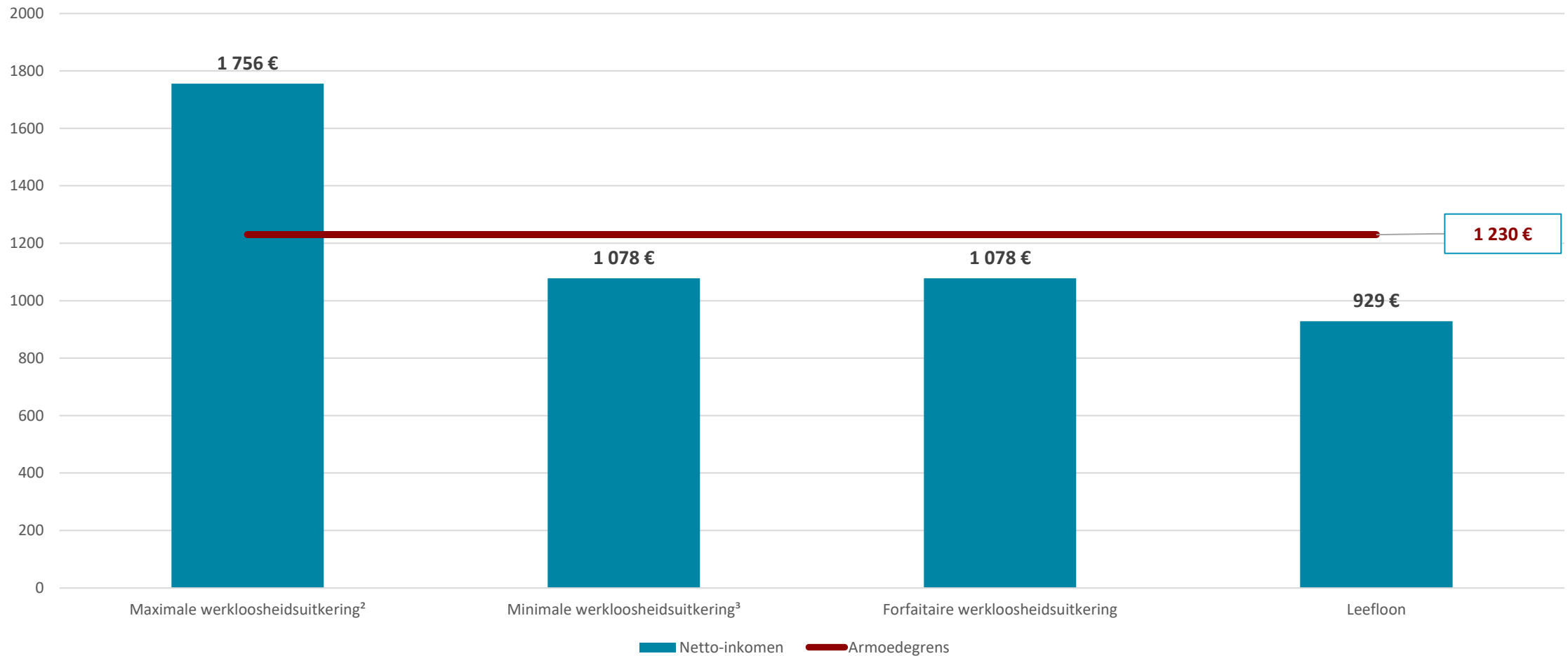

Bronnen: FOD financiën, NAR, RSZ administratieve instructies 2019-Q4, Statbel, berekeningen NBB.

Ex ante benadering: berekeningen op basis van de voorschotten die worden betaald op de personenbelasting en de bijzondere sociale bijdragen.

De degressiviteit verhoogt de financiële incentive tot werken maar de laagste werkloosheidsuitkeringen liggen al onder de armoedegrens

(netto maandinkomen in euro, 2019¹, voor een alleenstaande zonder kinderen ten laste)

Bronnen: Armoedebestrijding.be, RVA, Statbel.

¹ De uitkeringen zoals ze van toepassing waren tussen 1 september 2019 en 1 maart 2020, voor alleenstaanden wordt er in principe geen bedrijfsvoorheffing afgehouden van de werkloosheidsuitkering.

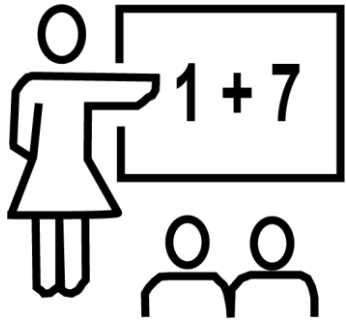
² De maximale uitkering in de eerste drie maanden van de werkloosheid.

³ De minimale uitkering in de eerste drie maanden van de werkloosheid, wat gelijk is aan de forfaitaire werkloosheidsuitkering.

Zorgen voor positieve stimulansen, aangezien de beslissing om aan de arbeidsmarkt deel te nemen, niet enkel afhangt van financiële factoren

- Het netto-inkomen voor werkenden verhogen in plaats van de sociale uitkeringen te verlagen
- Werkbonus: plafonds en geleidelijke verlaging aanpassen
- De sociale voordelen niet onmiddellijk afschaffen bij een werkhervatting
- Gezins- en gezondheidsfactoren, culturele factoren, ... kunnen ook de niet-deelneming verklaren

Laaggeschoolden vormen een zeer gevarieerde groep, een ruim pakket concrete maatregelen vergemakkelijkt hun toegang tot werk

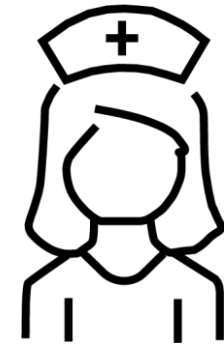
Opleiding

Erkenning van de competenties

Job-searchbegeleiding op maat
(bv. profiling)

Oplossingen vinden voor
sociale belemmeringen of
gezondheidsproblemen

Overheidsdiensten en private diensten voor arbeidsbemiddeling bieden
een aangepaste service
volgens de behoeften op de arbeidsmarkt
en de verlangens en capaciteiten van de werkzoekenden

Om laaggeschoolden een plaats te verschaffen op de arbeidsmarkt, beveelt de Raad tot slot aan zich toe te spitsen op de volgende hoofdlijnen:

1. Investeren in levenslang leren
2. Laaggekwalificeerde banen bestendigen
3. Zorgen voor positieve werkgelegenheidsstimuli
4. De meest kwetsbare personen begeleiden naar werk

**WELKE POSITIE HEBBEN DE LAAGGESCHOOLDEN
OP DE ARBEIDSMARKT IN BELGIË?**

Vragen?

Hoge Raad voor de Werkgelegenheid

Verslag 2020

WELKE POSITIE HEBBEN DE LAAGGESCHOOLDEN OP DE ARBEIDSMARKT IN BELGIË?

Steven Vanackere
Ondervoorzitter van de Raad

Persconferentie 24 februari 2021

<https://hrw.belgie.be/nl>

<https://cse.belgique.be/fr>